

СТАЛА ЕКОНОМІКА

УДК: 005.342/.330:131.1

JEL Classification: Q56, L21, O32, M14, D22.

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15770977>

Сталий розвиток підприємства: концепція, механізми реалізації та виклики в умовах війни

Ліпич Любов Григорівна

доктор економічних наук, професор, кафедра підприємництва, торгівлі та логістики, Луцький національний технічний університет,
43018, м. Луцьк, Львівська, 75, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-9059-7271>

Рудь Надія Терентіївна

доктор економічних наук, професор, кафедра економіки,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк. Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-9040-146X>

Кушнір Мирослава Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент, кафедра прикладної економіки та аналітики, Український католицький університет,
79011, м. Львів, Свенціцького, 17, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-4441-4278>

Хілуха Оксана Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки,
Луцький національний технічний університет,
43018, м. Луцьк, Львівська, 75, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1228-7171>

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Прийнято: 19.06.2025 | Опубліковано: 29.06.2025

Анотація. В умовах зростаючого дефіциту ресурсів та загострення екологічних проблем підприємства мають інтегрувати принципи сталого розвитку у свої стратегічні пріоритети для забезпечення довготривалої життєздатності та зміцнення конкурентних позицій. Метою статті є ідентифікація концепції сталого розвитку підприємства та її активної підтримки через розвиток зовнішнього середовища та внутрішніх підсистем шляхом впровадження інновацій. В статті використано методи аналізу й синтезу наукової літератури, систематизації та теоретичного узагальнення. Встановлено, що сталий розвиток підприємства є процесом цілеспрямованого соціально-економічного зростання, що не лише враховує поточні потреби, але й орієнтований на забезпечення потреб майбутніх поколінь. Сталий розвиток гармонійно поєднує економічну вигоду, соціальну відповідальність та екологічну стабільність, що робить його комплексною стратегією довготривалого успіху. Альтернативним до сталого розвитку є непередбачуваний розвиток, в основі якого лежать три механізми: паразитизм, шахрайство та марнотратство. Доведено, що сталий розвиток підприємства передбачає такий підхід до його функціонування, за якого компанія дбає про зовнішнє середовище, забезпечуючи збереження й відновлення зовнішніх ресурсів та підтримує свої внутрішні підсистеми, розвиваючи їх для забезпечення сталої відтворюваності. Обґрунтовано, що сталий розвиток підприємства ґрунтується на двох ключових напрямках: зовнішнє відтворення (охоплює економічні, етичні та соціальні складові), внутрішнє відтворення (включає економічну та етичну компоненти). Ідентифіковано виклики реалізації концепції сталого розвитку підприємств в Україні: відсутність цілісної та узгодженої державної політики, спрямованої на регламентацію впровадження інновацій для забезпечення сталості у

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

підприємницькому середовищі, фінансова нестабільність, низький рівень екологічної свідомості серед персоналу та управлінців, недостатньо розвинена інфраструктура в галузях управління відходами, переробки ресурсів і впровадження відновлюваних джерел енергії, технологічна відсталість і обмежений рівень інноваційної активності. Подолання вищезазначених бар'єрів є необхідною умовою для ефективної імплементації концепції сталого розвитку в українських підприємствах.

Ключові слова: *сталий розвиток підприємства, економічна вигода, соціальна відповідальність, екологічна стабільність, зовнішнє відтворення, внутрішнє відтворення, непередбачуваний розвиток, паразитизм, шахрайство та марнотратство.*

Sustainable enterprise development: concept, implementation mechanisms, and challenges in the context of war

Lipych Liubov

Lutsk National Technical University,
<https://orcid.org/0000-0002-9059-7271>

Rud Nadiia

Lutsk National Technical University,
<https://orcid.org/0000-0002-9040-146X>

Kushnir Myroslava

Ukrainian Catholic University,
<https://orcid.org/0000-0002-4441-4278>

Khilukha Oksana

Lutsk National Technical University,

<https://orcid.org/0000-0002-1228-7171>

***Abstract.** In the context of growing resource scarcity and escalating environmental challenges, enterprises must integrate the principles of sustainable development into their strategic priorities to ensure long-term viability and strengthen their competitive positions. The purpose of this article is to identify the concept of sustainable enterprise development and its active support through the enhancement of the external environment and internal subsystems by means of innovation implementation. The article employs methods of analysis and synthesis of scientific literature, systematization, and theoretical generalization. It has been established that sustainable enterprise development is a process of purposeful socio-economic growth that not only considers current needs but is also focused on meeting the needs of future generations. Sustainable development harmoniously combines economic benefit, social responsibility, and environmental stability, making it a comprehensive strategy for long-term success. As an alternative to sustainable development, the article outlines the concept of unpredictable development, which is based on three mechanisms: parasitism, fraud, and wastefulness. It is proven that sustainable enterprise development implies an operational approach in which a company takes care of the external environment, ensuring the preservation and restoration of external resources, while also supporting its internal subsystems by developing them to ensure stable regeneration. It is substantiated that sustainable development is based on two key directions: external regeneration (including economic, ethical, and social components) and internal regeneration (including economic and ethical components). The article identifies key challenges to the implementation of the sustainable development concept in Ukrainian enterprises, including the absence of a coherent state policy*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

regulating innovation implementation, financial instability, low environmental awareness among staff and managers, underdeveloped infrastructure in waste management and renewable energy, technological backwardness, and limited innovation activity. Overcoming the above-mentioned barriers is a necessary condition for the effective implementation of the sustainable development concept in Ukrainian enterprises.

Keywords: *sustainable enterprise development, economic benefit, social responsibility, environmental stability, external regeneration, internal regeneration, unpredictable development, parasitism, fraud, wastefulness.*

Постановка проблеми. Сучасні виклики глобалізації, трансформації в екологічному, соціальному та економічному середовищі, а також руйнівні наслідки воєнних дій змушують бізнес адаптуватися до нових умов функціонування. В умовах зростаючого дефіциту ресурсів та загострення екологічних проблем підприємства мають інтегрувати принципи сталого розвитку у свої стратегічні пріоритети для забезпечення довготривалої життєздатності та зміцнення конкурентних позицій. Стійкий розвиток перетворюється на фундаментальний елемент стратегій компаній, які орієнтовані на успішне функціонування в довгостроковій перспективі. Інноваційні трансформації, що сприяють реалізації цілей сталого розвитку, набувають вирішального значення для ефективної діяльності сучасного бізнесу. Крім того, посилення уваги з боку суспільства та ринку до соціальної відповідальності, екологічної безпеки виробництва й раціонального використання ресурсів формує нові вимоги до корпоративної поведінки. У зв'язку з цим дослідження інноваційних підходів, механізмів і шляхів реалізації концепції сталого розвитку стає надзвичайно актуальним з огляду на необхідність збереження конкурентоспроможності, підвищення ефективності та адаптації до викликів нової економічної реальності. Таким

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

чином, значущість і практична цінність ідей сталого розвитку постійно зростає.

Аналіз досліджень та публікацій. Питанням розвитку та сталого розвитку підприємств присвячено велику кількість наукових праць. Зокрема такі вітчизняні та закордонні вчені як: Карловіц Г. (Carlowic) [1], ПірсД. (Pearce) Р.К. [3], Тернер Р.К. (Turner) [3], Мануїлов О. В. [4], Гречко А. [5], Очеретяна О. [5], Занора В. [6], Ленокс М.Д. [12], Мануилов О. В. [5], Очеретяна О. [6], . Медоуз Д. [7], Медоуз Д. [7], Рендерс Й. [7], Вільям В. Беренс Ш. [7], Ліпич Л. [8], Кушнір М. [8], Хілуха О. [8], Мірські А. (Mirski) [10] та інші присвятили свої роботи вивченню цієї тематики. Незважаючи на кількість наукових розробок щодо проблематики сталого розвитку, в літературі не представлено загально прийнятого визначення поняття сталий розвиток підприємства та напрямів його трансформації, отже невирішені частини загальної проблеми потребують систематизації, узагальнення та удосконалення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз теоретичних напрацювань із зазначеної проблематики свідчить про високу зацікавленість нею провідних вчених. Залишаються невирішеними ряд теоретичних, методологічних та практичних аспектів, які стосуються сталого розвитку підприємства. Зокрема, потребує уточнення сутність концепції сталого розвитку підприємства. Нагальним питанням є формування методологічної платформи її адаптації в умовах війни. Актуальність зазначених проблем, необхідність їх комплексного та системного вирішення обумовили вибір теми, визначення мети та постановки завдань дослідження.

Метою статті є ідентифікація концепції сталого розвитку підприємства та її активної підтримки через розвиток зовнішнього середовища та внутрішніх підсистем шляхом впровадження інновацій.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі розвиток підприємств розглядають на чотирьох рівнях, кожен з яких створює основу для наступних рівнів [6].

- науково-теоретичному рівні: розвиток - це сукупність внутрішньо та зовнішньо обумовлених послідовностей переходів підприємства (чи окремих його підсистем) з одного стану відносної стійкості в інший, починаючи від моменту його створення до повного припинення функціонування;

- методологічному рівні: розвиток підприємства - це постійні зміни структури, функцій, елементів, а також їх окремих властивостей, що дозволяють більш чи менш ефективно функціонувати соціально-економічній системі підприємства за умов динамічного середовища господарювання; -

- методичному рівні: розвиток підприємства - це процес поступової зміни кількісних і якісних характеристик окремих бізнес-процесів і цільової ефективності підприємницької діяльності в цілому; -

- прикладному рівні: розвиток підприємства - це постійні зміни (підвищення) цільової ефективності використання основних засобів, оборотних коштів, персоналу, земельних ділянок тощо у короткотерміновій, середньо терміновій і довготерміновій перспективах.

Діагностують та визначають ефективність розвитку на основі зміни ключових економічних показників компанії (збільшення товарообігу, прибутку, зайнятості, ресурсів тощо) та неекономічних показників (належні умови праці, добробут працівників, позитивна організаційна культура, хороші стосунки із зовнішніми зацікавленими сторонами тощо). Позитивні позаекономічні показники з часом впливають на подальше покращення економічних показників.

Традиційно виокремлюють дві форми розвитку будь-яких систем, явищ, процесів. Прогрес (розвиток від «нижчого» до «вищого») та регрес (розвиток

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

від «вищого» до «нижчого»). Щодо форм розвитку, то прогрес асоціюється з позитивним аспектом, а регрес, відповідно, з негативним.

Розглядаючи праці науковців, можна виокремити три основні підходи щодо розуміння терміну «розвиток підприємства» з точки зору досягнення бажаних результатів, тобто позитивного, нейтрального чи негативного (консервативного).

Загальновідомі чотири основні складові прогресу, серед яких соціальна, матеріальна, духовна та наукова. Соціальна складова характеризується соціальною рівністю, що визначається рівнем розриву між доходами вищого керівництва та працівників, якістю умов праці, а також забезпеченням прав громадян, справедливістю. Матеріальна складова визначається забезпеченням матеріальних та духовних потреб працівників. Духовна складова характеризується прогресом особистісного зростання працівників. Наукова складова, зокрема, постійним навчанням, здобуттям знань тощо. Ці складові знайшли своє відображення в концепції сталого розвитку

Концепція сталого розвитку започаткована німецьким підприємцем (лісником) Гансом Карлом фон Карловіцем (Carlowic), який трактував її як «метод ведення лісового господарства, при якому вирубується стільки дерев, скільки може вирости на їх місці» [1]. З 1980-х років ця концепція застосовується всіма видами господарської діяльності та трактується, як діяльність, що не знищує природні ресурси, дозволяючи їм вільно відновлюватися. У документі «Всесвітня стратегія охорони природи» (ВСОП), підготовленому Міжнародним союзом охорони природи і природних ресурсів (МСОП) сталий розвиток визначається як «модифікація біосфери та використання людських, фінансових, живих і неживих ресурсів для задоволення потреб людей і покращення якості їхнього життя» [2]. Щоб розвиток був сталим, «він має враховувати соціальні, екологічні та економічні чинники, розмір природних ресурсів і, у разі вибору одного варіанту розвитку,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

вигоди та втрати, що впливають із цього вибору в найближчому та віддаленому майбутньому» [2]. Д. Пірс (Pearce) і Р.К. Тернер (Turner) [3] визначив сталий розвиток як «максимізацію чистої вигоди від економічного розвитку, одночасно захищаючи та забезпечуючи відтворення корисності та якості природних ресурсів у довгостроковій перспективі» [3].

Щодо суб'єктів підприємницької діяльності, то Мануилов О. В вказує, що «сталий розвиток підприємства є процесом цілеспрямованого соціально-економічного зростання, що не лише враховує поточні потреби, але й орієнтований на забезпечення потреб майбутніх поколінь». Сталий розвиток повинен гармонійно поєднувати економічну вигоду, соціальну відповідальність та екологічну стабільність, що робить його комплексною стратегією довготривалого успіху [4]. Гречко А. та Очеретяна О. зазначають, що сталий розвиток підприємства вимагає ефективного внутрішнього управління, а також використання прогресивних економічних та правових інструментів на державному рівні. «Сталий розвиток орієнтований на довгострокове збереження балансу між потребами бізнесу, суспільства та навколишнього середовища, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним та відповідальним перед майбутніми поколіннями» [5].

Виробництво кожного виду продукції вимагає певних витрат у вигляді сировини, енергії та інформації. Сировина зазвичай витрачається найшвидше і можливістю багаторазової обробки, енергія, як правило, з більшою ефективністю, легшим розподілом. Інформація - це товар, який найбільш ефективно використовується, найбільш зручний у постачанні та розповсюдженні та практично не піддається зносу.

При збільшені кількості виробленої продукції, як правило, запаси поступово зменшуються. Це особливо актуально для непередбачуваного розвитку, який є протиположним сталому. Виокремлюють три механізми, які

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

лежать в основі непередбачуваного розвитку: паразитизм, шахрайство та марнотратство. Крайнім випадком непередбачуваного розвитку є паразитизм. Паразитична система черпає ресурси з середовища, не даючи йому нічого натомість, що часто призводить до їх повного виснаження. Паразитизм включає діяльність злочинних організацій та «спекулятивну бульбашку», створену фінансовими установами. Паразитизм шляхом виснаження ресурсів середовища часто призводить до руйнування всієї системи. Інші форми нестабільного розвитку - шахрайство (вилучення з навколишнього середовища більше, ніж вкладається) та марнотратство (надмірне або непотрібне використання ресурсів) - менш руйнівні.

Непередбачуваний розвиток також має місце при нераціональному використанні власних ресурсів підприємства, що збільшує його витрати. Цей процес в кінцевому підсумку може призвести до дегенерації.

Надмірне використання також може мати форму паразитизму, шахрайства або марнотратства. Паразитизм мав місце у випадку господарювання, яке було засноване на кріпацтві та рабстві. Шахрайство проявляється у разі навмисного, невинного й несправедливого зменшення чи навіть позбавлення працівників заробітної плати, марнотратство, якщо людські ресурси витрачаються непродуктивно й безглуздо. Марнотратство або надмірна експлуатація також можуть стосуватися не лише людських ресурсів підприємства, а наприклад фінансових, сировинних, екологічних чи інформаційних.

Сталий розвиток передбачає самовідтворення систем зовнішнього постачання та всіх внутрішніх підсистем і підвищення ефективності обробки сировини, енергії та інформації.

Сталий розвиток підприємства передбачає такий підхід до його функціонування, за якого компанія дбає про зовнішнє середовище, забезпечуючи збереження й відновлення зовнішніх ресурсів, а також

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

підтримує свої внутрішні підсистеми, розвиваючи їх для забезпечення сталої відтворюваності. У цьому контексті важливе значення мають як економічні, так і етичні аспекти, що визначаються сучасними уявленнями про справедливість, належну поведінку, екологічні стандарти, ергономіку та психологічний комфорт, а також орієнтованість на довгострокову користь.

Таким чином, сталий розвиток підприємства ґрунтується на двох ключових напрямках:

1. Зовнішнє відтворення. Цей напрям охоплює економічні, етичні та соціальні складові.

Економічний аспект полягає у збереженні та зміцненні взаємовигідних зв'язків із зовнішніми стейкхолдерами, підтримці зацікавленості до підприємства з їх боку (що є завданням маркетингу), а також у забезпеченні прибутковості цих взаємин (через фінансовий аналіз і переговори). Етичний аспект зосереджується на екологічній відповідальності: прагненні уникати шкоди довкіллю, запобігати його забрудненню та сприяти його покращенню. Соціальний аспект відображається в дотриманні принципів корпоративної соціальної відповідальності, що проявляється у турботі про добробут суспільства загалом.

2. Внутрішнє відтворення. Включає економічну та етичну компоненти.

Економічна складова стосується ефективного використання внутрішніх ресурсів підприємства (людських, фінансових, матеріальних та інформаційних) з метою досягнення високої рентабельності та мінімізації втрат. Особливої уваги заслуговує розвиток людського капіталу та знань, що потребує постійного підвищення кваліфікації, удосконалення навичок і стимулювання креативності персоналу. Етична складова зосереджена на справедливому ставленні до працівників, поліпшенні умов їх праці та підвищенні рівня добробуту, що перегукується з принципами гуманістичного менеджменту.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

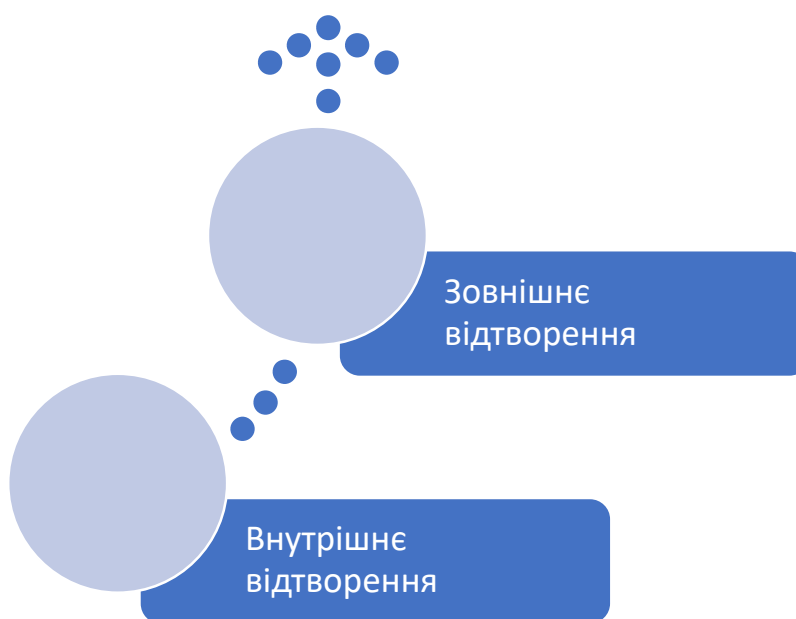

Рис.1. Напрями сталого розвитку підприємства

Класифікацію різновидів розвитку підприємства в контексті сталого розвитку слід доповнити такими його видами як пропорційний та диспропорційний розвиток. Пропорційний розвиток - це розвиток, при якому всі найважливіші зміни в компанії, як в економічному, так і в неекономічному аспекті, носять поступальний характер. Диспропорційний розвиток, навпаки, має місце, коли є як прогресивні, негативні (регресивні) та нейтральні зміни, причому прогресивні зміни найчастіше відбуваються за рахунок регресивних. Прикладом цього є досягнення високих прибутків шляхом нещадної та несправедливої експлуатації працівників: фінансове становище компанії піддається прогресивному розвитку, тоді як добробут працівників, їх відданість і мотивація, а також організаційна культура та робоча атмосфера в компанії регресують. Важливим аспектом розвитку є також контакти компанії з навколишнім середовищем (позиція компанії та бренд). Якщо компанія збільшує прибуток шахрайством або продажем товарів нижчої якості, відбувається регрес у позиції бренду та довірі, що є не вигідним для підприємства в довгостроковій перспективі.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Сталий розвиток підприємства, як правило, пов'язаний з необхідністю не тільки відтворити, але й збільшити внутрішні та зовнішні джерела живлення без їх надмірного використання. Це можливо лише тоді, коли розвиваються як зовнішнє середовище, так і внутрішні підсистеми. Звідси випливає висновок: сталий розвиток підприємства потребує активної підтримки розвитку зовнішнього середовища та активного розвитку внутрішніх підсистем.

У традиційному підході до питання сталого розвитку увага зосереджується насамперед на «ідеї обмежених можливостей», яка бере свій початок від відомої книги Римського клубу «Межі зростання» [7]. Ця ідея, в її традиційній формі, полягає в тому, що зовнішній світ має обмежені можливості, які не можуть бути вичерпані через потреби майбутніх поколінь. Це природно обмежує зростання, а отже, і розвиток окремих видів діяльності, та як наслідок окремих підприємств. Як засвідчила практика, висновки Римського клубу надмірно песимістичні, хоча й актуальні в контексті енергетичної кризи та значного забруднення навколишнього середовища. З моменту доповіді Римського клубу економіка в усьому світі розвивалася швидкими темпами, цілі нації виходили з бідності, перейнявши спосіб життя західного середнього класу, бізнеси в усьому світі розширювалися й продовжують розширюватися у великих масштабах, проте енергетична криза та забруднення навколишнього середовища зменшилися. Це значною мірою стало можливим завдяки технологічному та соціальному прогресу, а це, у свою чергу, стало можливим завдяки інноваціям. Вони дозволили радикально підвищити ефективність споживання енергії (з'явилися нові джерела її виробництва), зменшити забруднення навколишнього середовища завдяки впровадженню нових технологій.

Сучасні інновації та стрімкий технологічний прогрес відкривають нові можливості у використанні ресурсів, зокрема шляхом впровадження

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

альтернативних джерел енергії. Так, комерційно ефективна реалізація термоядерного синтезу здатна забезпечити виробництво великої кількості енергії без використання викопних джерел. Подібні перспективи пов'язані й з удосконаленням технологій сонячної енергетики, що базуються на інноваційних фотоелементах з підвищеним коефіцієнтом корисної дії.

Технологічний прогрес не лише сприятиме зростанню енергетичного потенціалу без шкоди для природних ресурсів, а й забезпечить підвищення енергоефективності. Мова йде не лише про модернізацію транспортних засобів, а й про зниження потреби в їх використанні завдяки розвитку цифрових комунікацій та доступності онлайн-форматів участі в конференціях, переговорах і презентаціях. Це свідчить про те, що обмеження розвитку підприємства залежать не стільки від дефіциту ресурсів, скільки від рівня цивілізаційного, технологічного, соціального та психологічного розвитку зовнішнього середовища.

Отже, абсолютних меж для розвитку підприємства не існує. Водночас темпи і масштаби такого розвитку залежать від стану та динаміки зовнішнього середовища. Якщо воно залишатиметься на низькому рівні (наприклад, орієнтуючись виключно на виснажуванні викопні ресурси), підприємства швидко зіткнуться з екологічними та етичними обмеженнями. Це породжуватиме звинувачення в надмірному споживанні ресурсів, що можуть знадобитися майбутнім поколінням.

Відтак у стратегічних інтересах кожного підприємства - сприяти розвитку зовнішнього середовища, підтримувати науковий прогрес та освітні ініціативи, зокрема й поза межами власної галузі. Інноваційна діяльність підприємств стає потужним чинником цивілізаційного поступу. При цьому розвиток підприємства не може обмежуватися лише технічними аспектами. Загальний рівень культури, освіти та соціальної відповідальності суспільства відіграє не менш важливу роль.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Підприємство також має піклуватися про власні внутрішні ресурси. Особливе значення має людський ресурс - найцінніший актив будь-якої організації [8]. Його розвиток охоплює інтелектуальні, моральні, особистісні, духовні аспекти, а також розширення знань, навичок, креативності та цілеспрямованості працівників. Вагомим чинником у цьому процесі є формування прогресивної організаційної культури, що підтримує постійне оновлення та інноваційність [9].

Проте на шляху до реалізації концепції сталого розвитку підприємств в Україні виникає низка серйозних викликів. Однією з ключових проблем є відсутність цілісної та узгодженої державної політики, спрямованої на регламентацію впровадження інновацій для забезпечення сталості у підприємницькому середовищі. Це створює атмосферу невизначеності для суб'єктів господарювання та ускладнює процес залучення інвестицій у відповідні проекти. Суттєвим стримувальним фактором виступає також фінансова нестабільність, оскільки екологічно орієнтовані технології потребують значних капіталовкладень, що особливо проблематично для малих і середніх підприємств.

Крім того, низький рівень екологічної свідомості серед персоналу та управлінців обмежує ефективність організаційних змін у напрямі сталого розвитку. Значні труднощі створює й недостатньо розвинена інфраструктура в галузях управління відходами, переробки ресурсів і впровадження відновлюваних джерел енергії, що ускладнює реалізацію сталих рішень на практиці. Технологічна відсталість і обмежений рівень інноваційної активності також перешкоджають впровадженню сучасних енергоефективних та екологічно безпечних технологій.

Отже, незважаючи на значний потенціал сталого розвитку як чинника підвищення конкурентоспроможності та стимулювання економічного

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

зростання, подолання наявних бар'єрів є необхідною умовою для ефективної імплементації цієї концепції в українських підприємствах.

Висновки та пропозиції. Інновації можуть приймати різні форми, але вони завжди є вирішальним чинником розвитку підприємства. Найважливіше те, що лише інновації можуть забезпечити сталий розвиток підприємства, та сприяти сталому розвитку національної економіки. Сталий розвиток підприємства вимагає активної підтримки розвитку зовнішнього середовища, оскільки без цього не можливий розвиток підприємства та створюються межі для зростання. Зовнішні обмеження зростання, а отже, в першу чергу обмеження природних ресурсів зовнішнього світу (не тільки планети Земля, тому що в майбутньому люди зможуть використовувати і позапланетні ресурси) тісно пов'язані з існуючим рівнем техніки та цивілізації. Зростання інновацій тягне за собою збільшення ресурсів. Цей же принцип застосовується до внутрішніх ресурсів компанії. Чим ефективніші процеси творчості, креативності та інноваційності, тим продуктивнішими будуть людські ресурси підприємства, тим більшим буде його капітал знань та інновацій.

Список використаних джерел:

1. Carlowitz von H.C. Sylvicultura oeconomica, oder haußwirthliche Nachricht und Naturmäßige Anweisung zur wilden Baum-Zucht. 1713.
2. World Conservation Strategy. Living Resource Conservation for Sustainable Development. URL: <https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/WCs-004.pdf>.
3. Pearce D., Turner R.K. Economics of Natural Resources and the Environment. Harvester Wheatsheaf, New York 1990.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

4. Мануїлов О. В. Формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах невизначеності. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 2. С. 60 - 64.

5. Гречко А., Очеретяна О. Дослідження еволюції наукової думки в аспектах визначення сутності поняття «сталий розвиток підприємства». Підприємництво та інновації, 2020 № 15, с. 37-41. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.6>

6. Занора В. Розвиток підприємства: сутність, форми, види. Галицький економічний вісник, № 6 (61) 2019. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.06 <https://core.ac.uk/download/pdf/323227794.pdf>.

7. Медоуз Д., Медоуз Д., Рендерс Й., Вільям В. Беренс III. Межі зростання. Rabulum. 2018. С.464.

8. Ліпич Любов, Хілуха Оксана, Кушнір Мирослава. Модифікація моделі управління людським капіталом підприємства в епоху цифровізації. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2023. № 65 DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2023.65.0.6501>. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/12024>

9. Ліпич Л.Г., Хілуха О.А., Кушнір М.А., Волинець І.Г. Вплив Хартії різноманітності на формування організаційної культури. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Збірник наукових праць. 2022 випуск 1 (153). С.39-45. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-1-6.10>

10. Mirski A. Innowacyjność a zarządzanie zrównoważonym rozwojem przedsiębiorstwa. URJ: t1_140.pdf

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

11. Bojewska B. (2024). Innowacje w przedsiębiorstwie zrównoważonym. Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów . 197 (lip. 2024). 179–190. DOI: <https://doi.org/10.33119/SIP.2024.197.13>
12. Zrównoważony rozwój i innowacje - czy mogą iść ze sobą w parze? URJ: <https://mamstartup.pl/zrownowazony-rozwoj-i-innowacje-czy-moga-isc-ze-soba-w-parze/>
13. Mitchell R., Boyle B., Nicholas S. Team innovative capability: Does positive mood unlock the innovative potential of environmental cues? Journal of Business Research. 126, 2021. P. 376–384.
14. Lei S., Qin C., Ali M., Freeman S., Shi-Jie Z. The impact of authentic leadership on individual and team creativity: a multilevel perspective. Leadership and Organization Development Journal. 42(4), 2021, 644 - 662.
15. Hu W., Zheng D. Research on the influence of team i-deals level on team innovation-from the perspective of collective thriving, E3S Web of Conferences. 2021. 251,03087.